

ДРУГА МЛАДОСТ ЛАТИНОАМЕРИЧКЕ ПРИПОВЕТКЕ

Латиноамеричка прича постаје вест. Овогодишњи финалиста *Међународној Букера* била је Маријана Енрикез са збирком *Опасности пушења у кревету* (*Los peligros de fumar en la cama*), дванаест приповедака о терору свакодневнице. Часопис *Гранија* је пре неколико година објавио листу најперспективнијих латиноамеричких приповедача млађих од 35 година. На Фестивалу Хеј, Родриго Фуентес (1984) из Гватемале проглашен је за најталентованијег приповедача млађег од четрдесет година. Особина његове прозе је да ликови прелазе из једне приче у другу, тако да се његово стваралаштво чита као велики фрагментисани роман.

Млади латиноамерички прозаисти су, истиче уредница *Граније* Валери Мајлс, „наследници полифоне традиције” од Роберта Болања до Силвије Плат и Кларис Лиспектор. Они експериментишу са различитим жанровима, а преводи светске књижевности им допуштају да, као никада пре, стекну увиде из других поднебља. Активни су на друштвеним мрежама које користе да промовишу своју прозу. Напајају се не само на врелу књижевности него и из позоришних представа, филмова, серија и видео-игрица.

Иако је познато да Чехов и Борхес никада нису попустили пред заводљивошћу романа, приповедачима се често постављају питања зашто користе форму приповетке и да ли је могуће посветити се искључиво писању прича. „Хегемонија романа је нешто што се подразумева”, објашњава Лилијана Коланзи из Боливије, аутор збирке *Наш мртви свет* (*Nuestro mundo muerte*) и предавач на Универзитету Корнел. За своју поетику каже да је мешавина анахроних и футуристичких елемената, попут традиционалне боливијске архитектуре. У њој се сажимају утицаји филмова Андреја Тарковског и прича Рубема Фонсеке и Силвине Окампо, којима се ауторка увек враћа „како би украла још који мотив”. За Паулину Флорес (1988) из Чилеа, написана приповетка је осећај окончаног

посла. „Веома ми је важно да осетим како сам завршила један креативни процес, да уживам у његовим плодовима и започнем други”.

Хосе Ардила (1985) из Колумбије, један од *Граничних* аутора, мишљења је да се у Латинској Америци пише више него икада под утицајем радионица креативног писања. Али од традиције Хемингвеја и Карвера њега више привлаче приповедачи попут Андреса Каиседа, који су у стању да властиту земљу гледају „очима странца”.

Треба рећи и да виталности приче погодују многобројни књижевни фестивали, али и независни издавачи који су сензибилнији за нове гласове од великих издавачких компанија. Постоје издавачи посвећени искључиво објављивању приповедака, попут мадридског Пахинас де Еспума (Páginas de Espuma) и његовог уредника Хуана Касамајора. Ако се неко пита да ли је то исплативо, Касамајор одговара да је *Сегам њразних кућа* Саманте Швеблин одштампао у 22 издања.

ПРОНАЂЕНИ РУКОПИСИ ЛУЈА-ФЕРДИНАНДА СЕЛИНА

Док је јуна 1944. бежао у нацистичку Немачку, Луј-Фердинанд Селин је био свестан да је у свом париском стану у улици Жирардон оставио бројне рукописе. После ослобођења Париза 25. августа, нова власт је спроводила „законито чишћење” (*épuration légale*) свих сарадника нациста, па је тако на ред дошао и претрес стана познатог књижевника и лекара, који се нашао на удару због антисемитских памфлета. Том приликом, украдени су рукописи објављених дела, али и три романа која никада нису угледали светло дана. Годинама касније, Селин је у писму пријатељу тврдио да је крађу наредио лично Де Гол. Пре петнаест година, новинара *Либерасиона* Жан-Пјер Тибоа контактирала је мистериозна особа и понудила му сандук са 20.000 страница пишевог рукописа. Аутентичност пронађених докумената потврдили су вештаци из Националне библиотеке Француске и они су били спремни да се објаве. Непознати донатор није тражио новац за рукописе, али је имао један услов: да се књиге оштампају после смрти Селинове супруге Лисет Детуш, јер „није желео да у тантијемима ужива удовица једног антисемите”. Да би се то испунило, требало је сачекати до јесени 2019, када је она умрла у 107. години.

IN MEMORIAM: РОБЕРТО КАЛАСО (1941–2021)

„Живот у који нису позвани богови није вредан живљења. Миран је то живот, без сумње, али у њему нема много прича”, написао је италијански писац, есејиста и издавач Роберто Каласо, који је преминуо 28. јула ове године. Његов живот засигурно није био миран – богове је он позивао у књижевност да још једном исприча старе митове, од Сумера и Вавилонца до старих Грка, кроз један од најамбициознијих савремених издавачких пројеката у девет томова, који је почео објављивањем *Развалина Каша* (*La rovina di Kasch*; 1983), а завршио се *Књигом свих књига* (*Il libro di tutti i libri*; 2019).

Пре него што се отиснуо у списатељске воде, Каласо је уредничку репутацију градио у кући Аделфи, која је, захваљујући њему, стекла интелектуални престиж. Радећи у њој шездесетих и седамдесетих година, Каласо је неуморно ширио видике читаоцима у Италији, усмеравајући им пажњу ка мање познатом Хорхеу Луису Борхесу, Милану Кундери, Брусу Четвину, Томасу Берхнарду... Истовремено, преводио је са немачког Ничеа, Кафку и Карла Крауса. Када се Аделфи нашао у ситуацији да изгуби своју издавачку самосвојност, Каласо је 2015. купио ту кућу, спречивши тако да постане део издавачког конгломерата Мондадори.

Његов магнум опус био је довољно велик да обухвати и виртуозне студије о Прусту, Кафки и Фројду. По властитим речима, почетна намера му је била да у само три књиге опише „свет какав јесте, са концептима и сликама као главним јунацима”, али је његова енциклопедијска природа допринела да, према критичару часописа *Њујорк ривју ов брукс*, „попут Пруста или Малармеа, или Вагнера у *Прсијену Нибелунја*, створи дело које надилази књижевност, ’Књигу’ која је симбол креативности читавог универзума.”

Као велики ерудита, истраживач митова и књижевности и титан италијанског издаваштва овенчан је међународном наградом Форментор 2016, чији је жири препознао „луцидност његове прозе”, која „у свом амбициозном дискурсу интегрише филозофске, естетске и моралне струје најразличитијих полазишта, а уметност есеја достиже свој највиши израз”. Много година пре тога, часопис *Парис ривју* га је обележио као „књижевну институцију у једном човеку”.

Приредио
Предраг ШАПОЊА